‘LEG VOOR ELKE LEERLING DE LAT HOOG’

‘Schep hoge verwachtingen voor je leerlingen,’ zeggen Lieven Buysse en Charlotte Maekelberghe van het Vlaams Talenplatform in koor. Met *Klim in taal* – de campagne en gelijknamige website boordevol praktijkvoorbeelden, uitgewerkt lesmateriaal en handige tips – helpt het Vlaams Talenplatform je om voor elke leerling de lat hoog te leggen. Je vindt er wetenschappelijke onderbouwde methodieken, die je gemakkelijk in je eigen klas kan toepassen.

Hoe helpt *Klim in taal* leerkrachten in de lagere school?

Lieven Buysse: ‘De campagne is vooral opgebouwd rond de website klimintaal.be. Daarop zie je een boomhut met 6 kamers. Elke kamer staat voor een andere tak in het talenonderwijs. Lezen en schrijven bijvoorbeeld, maar ook taalbeschouwing, woordenschat, vreemde talen en een taallabo, waar leerlingen kennismaken met de wetenschap achter taal en literatuur. In elke kamer van de boomhut krijg je een schat aan informatie: wetenschappelijke inzichten rond talenonderwijs, een overzicht van effectieve werkvormen, kant-en-klaar lesmateriaal en praktijkvoorbeelden.’

Stel: je klikt op de kamer van het thema lezen. Wat ontdek je dan?

Charlotte Maekelberghe: ‘Daar vind je meteen een praktijkverhaal. We bieden een uitgewerkte les, in dit geval voor het vijfde en zesde leerjaar. De les is opgebouwd rond het verhaal *Kadoezie!* van auteur Evelien De Vlieger. Daarnaast krijg je een overzicht van didactische principes en wetenschappelijk onderbouwde methodieken. En wie wat dieper wil graven, vindt er ook talloze verwijzingen naar praktijkgidsen, websites en informatieve boeken.’

VAN WETENSCHAPPELIJK NAAR SCHOOLEIGEN

Hoe onderscheidt *Klim in taal* zich van andere websites met leermiddelen?

Lieven Buysse: ‘Er is een groot online aanbod, wat het voor leerkrachten soms moeilijk maakt om door de bomen het bos te zien. De taalboomhut is een vertrekpunt om verschillende domeinen verder te verkennen. Bovendien geven we op een toegankelijke manier de wetenschappelijke achtergrond mee, zodat leerkrachten echt evidence-informed kunnen werken.’

Evidence-informed: wat betekent dat voor scholen?

Charlotte Maekelberghe: ‘Dat betekent dat we inzichten uit onderzoek combineren met kennis uit de praktijk. We weten dat elke school zijn eigen kenmerken heeft. Een klas in Finland is niet hetzelfde als een klas in Vlaanderen. Sterker nog: een klas in Antwerpen is niet een klas in Berlare. Het is dus belangrijk om kennis uit onderzoek aan te passen en te integreren in je eigen praktijk. Zo werk je evidence-informed.’

De theorie aan de Vlaamse klaspraktijk koppelen: hoe doen jullie dat?

Charlotte Maekelberghe: ‘We volgen de wetenschappelijke literatuur op de voet. Zo reiken we handvatten aan rond effectieve taaldidactiek. Maar tegelijk houden we de vinger aan de pols van het onderwijs in Vlaanderen. We houden geregeld klankbordgroepen met leerkrachten. Bij onze projecten betrekken we ook onderzoekers, experten, uitgeverijen, de onderwijsinspectie en lerarenopleiders. Ook op de website van *Klim in taal* vragen we actief naar feedback.’

Lieven Buysse: ‘Feedback van leerkrachten is belangrijk. Die staat ons toe om leermiddelen aan te bieden die zo dicht mogelijk aanleunen bij de Vlaamse onderwijsrealiteit. Tegelijk zeggen we ook: als leerkracht moet je tips en praktijkvoorbeelden naar je eigen hand zetten én aanpassen aan je klas.’

ANDERE AANPAK, ZELFDE LEERDOELEN

De stam van de taalboomhut draagt het label ‘hoge verwachtingen’.

Lieven Buysse: ‘Hoge verwachtingen zijn essentieel voor effectief onderwijs. Als je weet dat de nieuwe minimumdoelen de lat hoog leggen, dan moet je ook als leerkracht zélf hoge verwachtingen scheppen. En dat doe je door elke leerling in je klas voldoende leerkansen te bieden. Om de lancering van *Klim in taal* voor te bereiden, organiseerden we een bevraging bij 377 Vlaamse leerkrachten lager onderwijs. Daaruit bleek onder meer dat vooral leerkrachten die tot nu toe klassen hadden met weinig anderstalige instroom, het een uitdaging vinden om leerlingen met een taalachterstand te ondersteunen. We willen leerkrachten helpen om iedereen over dezelfde lat te krijgen, met doordachte ondersteuning en voldoende uitdaging. Zo ontdek je in het praktijkvoorbeeld van basisschool Ursulinen in Mechelen hoe ze differentiëren in hun aanpak, niét in hun leerdoelen.’

Charlotte Maekelberghe: 'De Ursulinen heeft een nieuw onderwijsmodel ingevoerd dat focust op een kennisrijk curriculum en routines. De school telt bovendien veel leerlingen met een migratieachtergrond: we vonden het dus belangrijk om te tonen hoe zij aan de slag gaan met hoge verwachtingen voor taal. Concreet werken ze met flexibele klasgroepen: een instructieafhankelijke groep en een instructieonafhankelijke groep. Beide groepen werken toe naar dezelfde leerdoelen, behandelen dezelfde leerstof en gebruiken hetzelfde handboek, maar in de eerste groep is er meer ruimte voor individuele begeleiding, ondersteuning en aandacht voor mondelinge vaardigheden. In de tweede groep gaan leerlingen zelfstandiger aan de slag en krijgen taalsterke leerlingen extra uitdaging. Tijdens een wekelijks overleg wordt het leerproces van leerlingen gemonitord, zodat de ondersteuning op tijd kan verminderen en leerlingen doorschuiven van de instructieafhankelijke naar de instructieonafhankelijke groep. Het filmpje op de website brengt dat mooi in beeld.'

RIJKE TEKSTEN

Hoe pas je hoge verwachtingen toe op leesonderwijs?

Charlotte Maekelberghe: 'Bij leesonderwijs hebben we het vaak over rijke teksten. Dat zijn teksten met zowel een rijke taal als een rijke inhoud. De teksten gaan over thema's die herkenbaar zijn voor leerlingen, maar die tegelijk hun leefwereld vergroten. Kinderen zijn van nature heel nieuwsgierig. Ze vinden het plezierig om dingen te ontdekken. Teksten moeten inspelen op die nieuwsgierigheid. Rijke teksten vind je bijvoorbeeld op rijketeksten.org.'

'Rijke teksten zijn uitdagend, maar kan je toegankelijk maken door leerlingen te ondersteunen. Dat noemen we *scaffolding*: bijvoorbeeld op voorhand met een zorgleerkracht woordenschat uit de tekst preteachen, of samen eerst een andere tekst over hetzelfde thema lezen. Koppel de teksten ook aan een betekenisvol leesdoel, zodat leerlingen echt met de tekst aan de slag moeten gaan. Je ziet het: je hebt een schat aan strategieën om lezen aan te pakken. Onder de labels 'lezen' en 'hoge verwachtingen' vind je tal van wetenschappelijk onderbouwde methodieken.'

Tot slot: wat mag de toekomst brengen voor jullie?

Charlotte Maekelberghe: 'Effectieve taaldidactiek moet bijzonder veel uitdagingen aangaan. Er blijft dus ruimte in onze taalboomhut voor inspirerende kamers.'

Lieven Buysse: 'Als het kan, zullen we die kamers zeker inrichten. Intussen nemen we een pak initiatieven om *Klim in taal* ingang te laten vinden in ons onderwijs, zodat zoveel mogelijk leerlingen écht hoger kunnen klimmen.'

VLAAMS TALENPLATFORM

Het Vlaams Talenplatform verenigt universitaire talenopleidingen, lerarenopleidingen en het volwassenenonderwijs om het talenonderwijs in Vlaanderen te ondersteunen en promoten.

Lieven Buysse is lid van de kerngroep die het Vlaams Talenplatform aanstuurt. Hij is hoogleraar Engelse taalkunde en academisch beheerder voor de KU Leuven in Brussel.

Charlotte Maekelberghe is projectcoördinator bij het Vlaams Talenplatform. Ze specialiseert zich in effectieve taaldidactiek en evidence-informed leren. Daarvoor deed ze 10 jaar lang onderzoek rond taal aan de KU Leuven.

vlaamstalenplatform.be

LEERPUNT: WETENSCHAP VOOR DE KLAS

Leerpunt is het **kenniscentrum voor evidence-informed onderwijs**. Leerpunt versterkt de onderwijspraktijk met wetenschappelijke inzichten voor de klasvloer via een breed aanbod voor leerkrachten en schoolteams: toolkits van de Britse Education Endowment Foundation (EEF), thematische leidraden, diverse onderwijsmaterialen en praktijkverhalen. Bijvoorbeeld een leidraad over differentiatie om onderwijsachterstanden weg te werken. Of de toolkit *Leren en lesgeven:* een overzicht van onderzoek over 30 klaspraktijken die leren in het lager en secundair onderwijs stimuleren – of net niet. Het kenniscentrum besteedt ook onderwijsonderzoek uit.

Achter de schermen werkt Leerpunt onder meer aan nieuwe leidraden en aan een keurmerk voor leermiddelen en professionalisering.

Meer weten of meteen aan de slag met het gratis materiaal? Bezoek **leerpunt.be** en schrijf je in voor de nieuwsbrief via **leerpunt.be/nieuwsbrief**. Zo blijf je altijd op de hoogte van nieuw aanbod.

leerpunt.be